

Sygnatura akt XVIII C 103/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 21 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XVIII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Śliwa

Protokolant: p.o. stażysty Edyta Budzińska

po rozpoznaniu w dniu 7 marca 2016 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa M. W. (1) i W. W. (1)

przeciwko M. W. (2)

o zapłatę

1. Uchyla w całości wyrok zaoczny wydany w dniu 7 czerwca 2016 r. przez Sąd Okręgowy w P. w sprawie o sygnaturze akt XVIII C 103/16.
2. Zasądza od pozwanej M. W. (2) na rzecz powodów M. W. (1) i W. W. (1) kwotę 101.183 zł (sto jeden tysięcy sto osiemdziesiąt trzy złote) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 6 września 2011 r. do dnia zapłaty.
3. W pozostałym zakresie powództwo oddala.
4. Kosztami procesu obciąża powodów w 28%, a pozwaną w 72% i z tego tytułu zasądza od pozwanej na rzecz powodów kwotę 7.282 zł (siedem tysięcy dwieście osiemdziesiąt dwa złote).

SSO Agnieszka Śliwa

UZASADNIENIE

Powodowie M. W. (1) i W. W. (1) wnieśli o zasądzenie od pozwanej M. W. (2) na rzecz powodów M. i W. W. (1) kwoty 141.430 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 6 września 2011 roku do dnia zapłaty, a także zasądzenie od pozwanej M. W. (2) na rzecz powodów zwrot kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych oraz kwotę 17 zł tytułem poniesionej opłaty skarbowej od dokumentu pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, że dochodzą od pozwanej roszczenia o zwrot bezpodstawnie uzyskanej korzyści majątkowej polegającej na umniejszeniu zobowiązań kredytowych pozwanej poprzez ich częściową spłatę przez powodów. Dnia 25 marca 2004 roku powodowie udzielili pozwanej i S. W. pełnomocnictwa do rozporządzenia ich majątkiem oraz dokonywania w ich imieniu wszelkich czynności w zakresie niezbędnym do realizacji umówionej inwestycji, którą była budowa obiektu pod działalność agroturystyczną na terenie nieruchomości przy ul. (...) w B.. W szczególności powodowie umocowali pozwaną i S. W. do zawierania w ich imieniu umów kredytowych i umów pożyczek oraz udzielenia wszelkiego rodzaju zabezpieczeń kredytów i pożyczek, w tym podpisywania zobowiązań wekslowych oraz ustanawiania hipotek oraz praw zastawu na dowolnych prawach wchodzących w skład majątku objętego ustawową wspólnością majątkową powodów. Rzeczywistą wolą mocodawców oraz celem udzielenia rzeczonoego pełnomocnictwa było umocowanie pozwanej i S. W. do ustanawiania zabezpieczeń kredytów i hipotek

pobrane w imieniu i na rzecz powodów, a nie kredytów pobrane przez pełnomocników we własnym imieniu i na własną rzecz. Pozwana na podstawie wyżej opisanego pełnomocnictwa ustanowiła na zabezpieczenie przez siebie pobranego kredytu hipoteki na dwóch nieruchomościach będących wówczas własnością powodów. Pierwsza z nich to nieruchomość położona przy ul. (...) w M., stanowiąca działkę numer (...) o obszarze 654 m², druga nieruchomość to nieruchomość lokalowa nr 4 położona na drugim piętrze budynku przy ul. (...) w P.. Opisane hipoteki stanowiły zabezpieczenie wierzytelności z tytułu kredytu konsolidacyjnego nr (...) udzielonego pozwanej przez Bank (...) SA z siedzibą w K. w dniu 12 lipca 2004 roku na podstawie umowy kredytowej (...). Powodowie zarzucili, że pozwana nie przeznaczyła żadnych środków uzyskanych z kredytu konsolidacyjnego na realizację umówionej inwestycji, która była budową obiektu pod działalność agroturystyczną na terenie nieruchomości przy ul. (...) w B., lecz na własne cele nieznanego powodom.

W dniu 7 czerwca 2016 roku wydano w sprawie wyrok zaoczny na podstawie, którego zasądzone od pozwanej na rzecz powodów kwotę 141.430 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 6 września 2011 roku do dnia zapłaty, kosztami procesu obciążano pozwaną i z tego tytułu zasądzone od pozwanej na rzecz powodów kwotę 14.289 zł. Wyrokowi nadano rygor natychmiastowej wykonalności.

W sprzeciwie od wyroku zaocznego z dnia 4 lipca 2016 roku pozwana wniosła o uchylenie przez Sąd wyroku zaocznego Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 7 czerwca 2016 i oddalenie powództwa w całości, a nadto o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanej kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa radcowskiego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu sprzeciwu, pozwana w całości zakwestionowała zasadność żądań powodów. W ocenie pozwanej, twierdzenie powodów, że spłacili dług pozwanej w stosunku do banku i w związku z tym nabyli wierzytelność do wysokości dokonanej spłaty jest nieprawdziwe. Pozwana podniosła, że sporny kredyt zaciągnęła co prawda w imieniu własnym, jednak w celu pokrycia udziału powodów kosztach budowy wspólnego obiektu i to za zgodną powodów. Kredyt nie mógł być zaciągnięty w imieniu powodów, a to z uwagi na brak po ich stronie zdolności kredytowej. Środki z kredytu zostały zdaniem pozwanej przeznaczone w całości na budowę obiektu w B.. W ocenie zatem pozwanej, powodowie spłacili własny dług, a nie dług pozwanej. Nadto przy rozwiązaniu umowy spółki wspólnicy uznali, że wszelkie obowiązki finansowe są rozliczone, a tym samym roszczenie powodów jest nieuzasadnione. Pozwana zakwestionowała też zasadność roszczenia co do wysokości. Pozwana przyznała, że spłata kredytu z 13 kwietnia 2006 roku w kwocie 150.000 zł i 35.810 zł w dniu 17 stycznia 2008 roku wynika z przedstawionych przez powodów kopii aktów notarialnych. Pozwana zauważyła jednak, że powodowie twierdzą, że dysponują nadto dowodami na spłatę 8 rat kredytu na łączną kwotę 4.450 zł, gdy tymczasem suma wymienionych transakcji daje kwotę 3.920 zł. Pozwana podniosła też, że powodowie przedstawili tylko 7 potwierdzeń przelewu na łączną kwotę 3.620 zł. Wysokość zobowiązania pozwanej nie została zatem wyliczona w sposób prawidłowy. Z ostrożności procesowej pozwana podniosła także zarzut przedawnienia roszczenia powodów.

W odpowiedzi na sprzeciw powodowie podtrzymali dotychczasowe stanowisko w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powodowie M. i W. małżonkowie W. oraz pozwana M. W. (2) i jej mąż S. W. postanowili zawiązać spółkę i wspólnie prowadzić działalność agroturystyczną i gastronomiczno-usługową.

W tym celu w dniu 10 lutego 2003 roku M. W. (2) i W. W. (1) nabyli od córki pozwanej O. W. udziały po 1/2 części w nieruchomości położonej w B. (Kw nr (...)), gdzie planowali wybudowanie obiektu gastronomicznego z zagrodą i wybiegami dla zwierząt.

Następnie w dniu 14 lutego 2004 roku powodowie, pozwana i S. W. zawiązali Spółkę o nazwie W., (...) Spółka Jawna w B., przy czym pozwana M. W. (2) miała 49 % udziałów, S. W. 1% udziałów, powódka M. W. (1) 1 % udziałów, a powód W. W. (1) 49 % udziałów. Koszty na budowę ośrodka miały być poniesione po połowie przez Państwa W. i Państwa W..

Dowód: zeznania pozwanej (k. 387-388), zeznania świadka S. W. (k. 352-353), zeznania powoda W. W. (1) (k. 385-387) i powódki M. W. (1) (k. 387), zawiadomienie k. 254, akt notarialny k. 255-260, umowa spółki (k. 259-262 akt I C 1085/09 Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu)

Fundamenty pod budynek zostały wykonane już w 2001 roku. Następnie prace nie były kontynuowane, aż do 2004 roku, kiedy to w maju rozpoczęto kontynuację budowy – stawianie murów zewnętrznych.

Dowód: dziennik budowy (k. 329-350 w aktach sprawy IX C 747/11 Sądu Rejonowego Poznań Grunwald i J. w P.)

Powodowie przekazali wówczas na budowę część środków finansowych. Planowali jednak wyjazd w celach zarobkowych do Stanów Zjednoczonych. Dlatego też S. W. został upoważniony do podejmowania wszelkich czynności związanych z realizacją budowy ośrodka i miał osobiście zajmować się organizowaniem prac i ich rozliczaniem.

Nadto w dniu 25 marca 2004 roku powodowie udzielili pozwanej i S. W. w formie aktu notarialnego pełnomocnictwa, m.in. do zawierania w ich imieniu umów kredytowych i pożyczek, w tym podpisywania zobowiązań wekslowych oraz ustanawiania hipotek oraz praw zastawu na dowolnych prawach wchodzących w skład majątku objętego ustawową wspólnością majątkową, a także wchodzących w skład ich majątków odrębnych, rozporządzania ogółem ich praw i obowiązków jako współników Spółki Jawnej pod firmą (...), (...) Sp. Jawna w B., zarządzania i administrowania ich majątkiem ruchomym i nieruchomym, zakładania i likwidowania rachunków bankowych wraz z prawem swobodnego dysponowania znajdującymi się na nich środkami i to bez górnego ograniczenia co do kwoty. Każdy z pełnomocników był uprawniony do samodzielnego działania i mógł być stroną czynności prawnych dokonywanych w imieniu mocodawców.

Dowód: zeznania pozwanej (k. 387-388), zeznania świadka S. W. (k. 352-353), zeznania powoda W. W. (1) (k. 385-387) i powódki M. W. (1) (k. 387), pełnomocnictwo z dnia 25.3.2004 r. (k. 10 - 15).

Pełnomocnictwo udzielone przez powodów pozwanej i S. W. w dniu 25 marca 2004 roku zostało odwołane w dniu 29 sierpnia 2006 roku.

Bezsporne, nadto dowód potwierdzenie wydania wypisu pełnomocnictwa z dnia 6 maja 2011 r. (k. 13 - 15), pismo (k. 310-314)

W czasie pobytu powodów w Stanach Zjednoczonych w 2004 r., S. W. kontaktował się z powodem informując o postępach w realizacji obiektu. Uzgodniono nadto zwiększenie prac w obiekcie, w tym w zakresie konstrukcji dachu oraz pomieszczeń magazynowych.

W trakcie pobytu w Stanach Zjednoczonych w dniu 15 listopada 2004 r. powodowie przesłali M. W. (2) kwotę 3.000 USD z przeznaczeniem na budowę ośrodka w B..

W 2004 r. wykonano: sieć wodociągową z przyłączami, prace murarskie ze ściankami działowymi, rozprowadzono instalację elektryczną i elektrotechniczną, wykonano konstrukcję dachu na budynku. Dnia 10 listopada 2004 roku zawieszono prace z uwagi na okres zimowy.

Dowód: zeznania pozwanej (k. 387-388), zeznania świadka S. W. (k. 352-353), zeznania powoda W. W. (1) (k. 385-387) i powódki M. W. (1) (k. 387), przekaz (k. 261), fotografie (k. 262 – 266), dziennik budowy (k. 329-350 w aktach sprawy IX C 747/11 Sądu Rejonowego Poznań Grunwald i J. w P.)

Nadto w kwietniu 2004 roku S. W. zawarł z W. W. (4) i J. W. prowadzącymi działalność gospodarczą pod nazwą „Tartak i Zakład (...)” umowę, której przedmiotem było zaprojektowanie i wykonanie elementów dachu oraz instruktaż jego zamontowania na budynku w B., za wynagrodzeniem 89.060 zł, przy czym kwotę 5.000 zł wpłacił S. W., 20.000 zł wpłaciła M. W. (2), a pozostała do zapłaty kwota została zasądzona na rzecz ww. od S. W. wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu w sprawie o sygn. akt XII C 836/05.

Bezsporne, nadto dowód: dokumenty w aktach Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, sygn. akt I C 1085/09 (k. 277-289).

W dniu 27 kwietnia 2004 roku W., (...) Spółka Jawna w B. reprezentowana przez M. W. (2) zawarła z Bankiem (...) SA we W. umowę kredytu inwestycyjny na kwotę 200.000 zł na budowę obiektu pod działalność agroturystyczną – gastronomia i hodowla koni. Na zabezpieczenie spłaty kredytu ustanowiono hipotekę na rzecz Banku (...) S.A. we W. na nieruchomości w B. oraz udzielono poręczeń cywilnych wszystkich współników. Aneksiem z dnia 1 lipca 2004 roku do ww. umowy podwyższono kwotę kredytu do 400.000 zł i w związku z tym ustanowiono hipoteki na nieruchomości w B.: kaucyjną do kwoty 88.000 zł, kaucyjną do kwoty 400.000 zł i zwykłą w wysokości 87.000 zł oraz na nieruchomości powodów w P. przy ul. (...) hipotekę zwykłą w kwocie 87.000 zł.

Kolejne transze kredytu były wypłacane przez Bank na podstawie przedkładanych faktur za dotychczas realizowane prace. Środki pieniężne pochodzące z kredytu wypłacali pozwana i S. W.. Pozwana dokonywała też wpłat na poczet spłaty kredytu.

Dowód: zeznania pozwanej (k. 387-388), zeznania świadka S. W. (k. 352-353), zeznania powoda W. W. (1) (k. 385-387), umowa kredytu z dnia 27.4.2004 r. z aneksem (k. 267-283), dokumenty w aktach sprawy IX C 747/11 Sądu Rejonowego Poznań Grunwald i Jeżyce w Poznaniu: historia transakcji (k. 141-150, 450-519), zaświadczenie (...) z dnia 23.9.2013 r. (k. 586), dokumenty w aktach sprawy I C 1085/09 Sądu Rejonowego Poznań Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu: potwierdzenia wpłat (k. 190-194)

W dniu 15 czerwca 2004 r. Towarzystwo Budownictwa (...) Spółka z o.o. sporządziła kosztorys wykonania parkingu na nieruchomości w B. na kwotę 326.000 zł.

Kierownik budowy inż. J. S. w dniu 24 czerwca 2004 roku sporządził skrócony kosztorys inwestycji w postaci budynku inwentarsko-gastronomicznego w B. w systemie gospodarczym na kwotę 966.000 zł, a stan zaawansowania prac na datę sporządzenia kosztorysu określił na kwotę 422.715 zł.

Dowód: kosztorysy z dnia 15.6.2004 r. i z dnia 24.6.2004 r. (k. 187-188) w aktach sprawy IX C 747/11 Sądu Rejonowego Poznań Grunwald i Jeżyce w Poznaniu

W dniu 12 lipca 2004 roku M. W. (2) zawarła w imieniu własnym z Bankiem (...) umowę kredytu konsolidacyjnego nr (...) - (...) z przeznaczeniem na spłatę zobowiązań finansowych - pożyczki zaciągniętej w Banku (...) S.A. w dniu 24 czerwca 2004 roku „Wakacje z Żubrem” w kwocie 4.000 zł i cel dowolny. Wysokość kredytu konsolidacyjnego wynosiła 82.770 CHF. Kredyt miał być płatny w 240 malejących ratach miesięcznych do dnia 12 października 2024 r.

Na zabezpieczenie tego kredytu M. W. (2) działając w imieniu powodów w oparciu o ww. pełnomocnictwo z dnia 25 marca 2004 r. udzieliła bankowi zabezpieczenia w postaci hipoteki zwykłej w wysokości 82.770 CHF i hipoteki kaucyjnej do kwoty 44.800 CHF na nieruchomości powodów położonej w M., dla której Sąd Rejonowy w Wągrowcu prowadził KW nr (...) oraz na nieruchomości powodów położonej w P. przy ul. (...) ((...)).

Zgodnie z zapisem paragrafu 9 punkt 1 umowy dopuszczalna była spłata kredytu przed upływem terminów określonych w Harmonogramie spłat, przy czym kredytobiorca dokonując takiej wcześniejszej spłaty musiał wskazać, czy wcześniejsza spłata skróci okres spłaty kredytu z zachowaniem wysokości miesięcznych rat kapitałowo-odsetkowych, czy też zmniejszy wysokość tych miesięcznych rat z zachowaniem okresu spłaty kredytu. W ustępie 3. zastrzeżono jedynie, że wcześniejsza spłata kredytu jest możliwa, jeżeli minimalna kwota spłaty wyniesie 5.000 zł lub równowartość tej kwoty w walucie.

Dowód: umowa o kredyt konsolidacyjny nr (...) - (...) z zał. (k. 16 - 27), odpis KW (...) (k. 30), wydruk ekw (...), (...) (k. 31 - 54)

Kredyt został przelany na rachunek pozwanej, z którego pozwana dokonywał wypłat i na który dokonywała wpłat spłaty rat kredytu. Kredyt był regularnie spłacany spłatami z rachunku pozwanej, choć czasem występowały opóźnienia w płatnościach.

Dowód: harmonogram wpłat (k. 28), wyciągi bankowe (k. 369-374, k. 559-570 akt sprawy IX C 747/11 Sądu Rejonowego Poznań Grunwald i J. w P.),

W dniu 7 marca 2005 roku W. W. (1) pożyczył od S. W. kwotę 50.000 zł. Następnie w dniu 30 kwietnia 2005 roku S. W. zawarł z Zagroda (...), (...) Spółka Jawna w B. umowę pożyczki na kwotę 243.576 zł na okres 30 kwietnia 2005 roku do 30 kwietnia 2008 roku. Pożyczka miała być wykorzystana na inwestycję w obiekcie Zagroda (...) w B..

Następnie w dniu 1 lipca 2005 roku S. W. zawarł ze Spółką umowę pożyczki na kwotę 101.607 zł na okres 1 lipca 2005 do 1 lipca 2008 roku z przeznaczeniem na inwestycję w obiekcie Zagroda (...) w B..

Dowód: zeznania pozwanej (k. 387-388), zeznania świadka S. W. (k. 352-353), dokumenty w aktach sprawy IX C 747/11 Sądu Rejonowego Poznań Grunwald i Jeżyce w Poznaniu: umowa pożyczki z dnia 1.7.2005 r. (k. 89-90), umowa pożyczki z dnia 30.4.2005 r. (k. 91-92), oświadczenie z dnia 7.3.2005 r. (k. 189-190)

Po zawieszeniu prac na okres zimowy 2004/2005 roku, w dniu 30 kwietnia 2005 roku ponownie podjęto prace budowlane obiektu w B..

W 2005 r. wykonano: zbiornik bezodpływowy na ścieki sanitarne, osadzono okna, drzwi i bramy, wykonano posadzki w części inwentarskiej, tynki wewnętrzne i zewnętrzne, instalację odgromową, więźbę dachową. Kierownik budowy w dniu 31 czerwca 2005 r. zgłosił zakończenie I etapu robót – budowy budynku części inwentarskiej i gospodarczej, bez silosów na kiszonkę.

Dowód: dziennik budowy (k. 329-350 w aktach sprawy IX C 747/11 Sądu Rejonowego Poznań Grunwald i Jeżyce w Poznaniu)

Faktury za poszczególne prace były w okresie od 14 lutego 2004 r. do 30 września 2006 r. przekazywane przez S. W. do księgowego K. N., który po ich zaksięgowaniu zwracał je S. W..

Dowód: pismo z dnia 7.9.2012 r. (k. 354 akt sprawy IX C 747/11 Sądu Rejonowego Poznań Grunwald i J. w P.)

Od początku maja 2005 roku zaczęła funkcjonować restauracja Zagroda (...). Między powodami z jednej strony a pozwaną i S. W. dochodziło jednak do konfliktów na tle jej funkcjonowania i rozliczeń finansowych z nią związanych. Również pojawiły się konflikty dotyczące rozliczeń budowy obiektu.

Dowód: zeznania pozwanej (k. 387-388), zeznania świadka S. W. (k. 352-353), zeznania powoda W. W. (1) (k. 385-387) i powódki M. W. (1) (k. 387), pisma (k. 302-314)

W. W. (1) i M. W. (1) w 2006 r. postanowili dokonać częściowej spłaty kredytu konsolidacyjnego zaciągniętego przez pozwaną w dniu 12 lipca 2004 roku w Banku (...), za spłatę którego odpowiadali rzeczowo. W związku z tym w dniu 13 kwietnia 2006 roku W. W. (1) i M. W. (1) sprzedali J. i R. S. stanowiącą ich majątek wspólny nieruchomość gruntową położoną w M., o księdze wieczystej nr (...) za kwotę 175.000 zł. Część ceny w kwocie 150.000 zł (58.662,50 CHF przy kursie 2.5570) nabywcy uiszcili w dniu 13 kwietnia 2006 r. na rzecz Banku (...) S.A. Oddział w R., w celu spłaty wierzytelności tego Banku wobec M. W. (2) wynikającej z ww. kredytu konsolidacyjnego, zabezpieczonej hipotekami ustanowionym na w/w nieruchomości.

Dowód: akt notarialny z dnia 13.4.2006 r. (k. 55 - 62), potwierdzenie wykonania dyspozycji z dnia 13.4.2006 r. (k. 63), aneks z dnia 24.4.2006 r. (k. 29)

W związku z powyższą wcześniejszą spłatą części kredytu, zgodnie z postanowieniami §9 umowy kredytu, w dniu 24 kwietnia 2006 roku M. W. (2) zawarła z Bankiem (...) S. A. w K. aneks nr (...) do umowy kredytu konsolidacyjnego nr (...) - (...) z dnia 12 lipca 2004 r. Wskazano w nim, że na wniosek pozwanej z dnia 13 marca 2006 roku w dniu 13 kwietnia 2006 roku dokonano częściowej spłaty kapitału kredytu w wysokości 58.662,50 CHF z jednoczesnym pozostawieniem dotychczasowego okresu kredytowania, pozostała kwota kredytu wynosi 16.865,02 CHF, a ostateczny termin spłaty kredytu przypada na 13 lipca 2024 r.

Dowód: aneks z dnia 24.4.2006 r. (k. 29).

W dniu 5 kwietnia 2006 roku W., W. Zagroda (...) Sp. j. z siedzibą w S. zawarła umowę kredytu z (...) Bank (...) S.A.

Następnie w dniu 11 lipca 2006 roku Spółka reprezentowana przez S. W. zawarła z Bankiem (...) umowę kredytu na finansowanie przedsięwzięć na kwotę 181.245 CHF (wówczas 455.885,55 zł) z przeznaczeniem na spłatę kredytów inwestycyjnych zawartych z (...) Bank (...) S.A. w dniu 5 kwietnia 2006 roku i z (...) S.A. w dniu 27 kwietnia 2004 roku. Zabezpieczeniem kredytu zawartego z (...) w dniu 11 lipca 2006 r. były między innymi: hipoteka zwykła w kwocie 181.245 CHF i hipoteka kaucyjna do kwoty 97.872,30 CHF na nieruchomości położonej w B. o KW nr (...).

Dowód: umowa kredytu z dnia 5.4.2006 r. (k. 151-154 akt sprawy IX C 747/11 Sądu Rejonowego Poznań Grunwald i J. w P.).

Spółka posiadała rachunki bankowe w (...) SA, (...) SA, Gospodarczym Banku Spółdzielczym, z których to rachunków pozwana i S. W. wypłacali pieniądze lub przelewali je na inne rachunki.

Dowód: historie operacji na rachunkach bankowych (k. 439-519, k. 526-531 akt sprawy IX C 747/11 Sądu Rejonowego Poznań Grunwald i J. w P.)

Z uwagi na narastające konflikty, pismem z dnia 2 grudnia 2006 roku S. W. i M. W. (2) wypowiedzieli powodowi umowę spółki jawnej. W dniu 24 marca 2007 r. S. W. sprzedał W. W. (1) przysługujący mu udział w spółce za kwotę 500 zł, a M. W. (2) sprzedała M. W. (1) przysługujący jej udział w spółce za kwotę 24.500 zł.

W dniu 14 sierpnia 2007 roku został przeniesiony na W. W. (1) udział 1/2 części w nieruchomości położonej w B. przysługujący pozwanej za kwotę 500.000 zł. W dniu przeniesienia własności udziału nieruchomość była obciążona hipoteką zwykłą w kwocie 181.245 CHF oraz hipoteką kaucyjną do kwoty 97.873,30 CHF na rzecz Banku (...) S.A. w K..

Wówczas budynek i otoczenie Zagrody (...) były wykończone z wyjątkiem mieszkania przeznaczonego dla powodów na II poziomie, nie był też wyłożony gont na części dachu. Restauracja i kuchnia była wyposażone. W zagrodzie utrzymywane było stado koników polskich, kłacz, kuce, lama, danielle, kozy, dziko-świnie. Urządzona była stajnia dla zwierząt, wybiegi dla zwierząt, ptaszarnia, grille, piec do wypiekania chleba, wędzarnia, parking wyłożony tłuczniem, plac przed budynkiem oświetlony.

Dowód: zeznania pozwanej (k. 387-388), zeznania świadka S. W. (k. 352-353), zeznania powoda W. W. (1) (k. 385-387) i powódki M. W. (1) (k. 387), dokumenty w aktach sprawy IX C 747/11 Sądu Rejonowego Poznań Grunwald i J. w P.: pismo z dnia 2.12.2006 r. (k. 161), dokumenty (k. 302 - 306), umowy z dnia 24.3.2007 r. z zał. (k. 171-173), dokumentacja fotograficzna (k. 264-268), akt notarialny z dnia 22.12.2006 r. (k. 118-120), akt notarialny z dnia 14.8.2007 r. (k. 121-125).

W dniu 17 stycznia 2008 roku powodowie sprzedali E. W. i D. W. lokal mieszkalny nr (...) położony w P. przy ul. (...) o pow. 72,60 m² (KW nr (...)) wraz z udziałem (...) części w prawie użytkowania wieczystego działki gruntu nr (...) (KW nr (...)) i częściach wspólnych budynku za kwotę 80.000 zł. Część ceny, tj. kwotę 35.810 zł nabywcy wpłacili bezpośrednio na rzecz Banku (...) SA (który na skutek połączenia przejął Bank (...) SA), w celu spłaty wierzytelności tego Banku wobec M. W. (2) wynikającej z kredytu konsolidacyjnego z dnia 12 lipca 2004 r., zabezpieczonej hipotekami ustanowionym na w/w nieruchomości.

Dowód: akt notarialny z dnia 17.01.2008 r. (k. 65 - 72)

Powodowie dokonali nadto spłaty niżej wymienionych wymagalnych rat kredytu konsolidacyjnego zaciągniętego przez pozwaną w kwotach:

- 400 zł w dniu 15.11.2006 r.,

- 500 zł w dniu 15.12.2006 r.,

- 450 zł w dniu 12.03.2007 r.,

- 450 zł w dniu 16.04.2007 r.,

- 450 zł w dniu 15.10.2007 r.,

- 420 zł w dniu 7.12.2007 r.,

- 500 zł w dniu 29.01.2007 r.,

- 750 zł w dniu 28.01.2008 r.,

tj. łącznie 3.920 zł.

Dowód: potwierdzenia dokonania dyspozycji (k. 73 - 79), a także w aktach sprawy IX C 747/11 Sądu Rejonowego Poznań Grunwald i J. w P.: potwierdzenie dokonania dyspozycji (k. 51), lista operacji (k. 370-374)

Z dniem ostatniej z ww. wpłat, tj. w dniu 28 stycznia 2008 roku kredyt konsolidacyjny został w całości spłacony.

Dowód: potwierdzenia dokonania dyspozycji (k. 79), lista operacji (k. 370-374 w aktach sprawy IX C 747/11 Sądu Rejonowego Poznań Grunwald i J. w P.)

Przed Sądem Rejonowym Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu toczyło się postępowanie z powództwa S. W. przeciwko W. W. (1) o zapłatę kwoty 11.000 zł tytułem zwrotu części kosztów związanych z projektowaniem i wykonaniem elementów dachu na obiekcie w B. (sygn. akt I C 1085/09). Powództwo zostało prawomocnie oddalone.

Dowód: dokumenty z akt Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, sygn. akt I C 1085/09 (k. 95-100, k. 277-289).

S. W. wypowiedział powodowi opisaną powyżej umowę pożyczki opiewającą na kwotę 50.000 zł pismem z dnia 21 marca 2012 roku.

W dniu 1 sierpnia 2012 roku pozwana i S. W. zawarli umowę przelewu wierzytelności przysługującej S. W. wobec W. W. (1) z tytułu umowy pożyczki na kwotę 50.000 zł, spłaconej przez ww. co do 3.000 zł. Pismem z tego samego dnia, nadanym w Urzędzie Poczтовым w dniu 8 sierpnia 2012 roku, S. W. zawiadomił powoda o przelewie wierzytelności z tytułu umowy pożyczki na kwotę 47.000 zł wraz z odsetkami w wysokości 5% w skali roku na rzecz M. W. (2).

Dowód: dokumenty w aktach sprawy IX C 747/11 Sądu Rejonowego Poznań Grunwald i J. w P.: pismo z dnia 1.8.2012 r. (k. 312, k. 416), umowa cesji wierzytelności z dnia 1.8.2012 r. (k. 313, k. 417), pismo z dnia 21.3.2012 r. (k. 314, k. 415), pismo z dnia 7 marca 2005 r. (k. 315-315, k. 407), pismo z dnia 27.3.2012 r. (k. 317).

W wyroku z dnia 1 kwietnia 2014 roku Sądu Rejonowego Poznań Grunwald i Jeżyce w Poznaniu IX Wydział Cywilny oddalono powództwo M. W. (1) i W. W. (1) skierowane przeciwko M. W. (2) (IX C 747/11). Powodowie wystąpili w tym postępowaniu o zasądzenie od pozwanej kwoty 10.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 13 kwietnia 2006 roku do dnia zapłaty z tytułu częściowej spłaty kredytu konsolidacyjnego pozwanej. Sąd uznał roszczenie powodów za

zasadne, jednak powództwo oddalił z uwagi na podniesiony przez pozwaną zarzut potrącenia ww. należności z tytułu pożyczki, jaka pozwaną nabyła w drodze cesji (o której była mowa powyżej).

Dowód: dokumenty w aktach sprawy IX C 747/11 Sądu Rejonowego Poznań Grunwald i Jeżyce w Poznaniu, a zwłaszcza wyrok z dnia 1 kwietnia 2014 roku oraz orzeczenie Sądu II instancji wydane w sprawie XV Ca 1095/14,

Powodowie pismem z dnia 14 stycznia 2015 roku, doręczonym w dniu 19 stycznia 2015 r., oświadczyli pozwanej, że potrącają pozwanej wierzytelność przysługującą pozwanej na podstawie wyroku Sądu Rejonowego Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu, IX Wydział Cywilny z tytułu kosztów procesu na łączną kwotę 1.817 zł.

Dowód: oświadczenie wraz z potwierdzeniem nadania (k. 115 - 116).

Powodowie nadto pismem z dnia 14 stycznia 2016 roku złożyli oświadczenie o potrąceniu przysługującej pozwanej pozostałej części wierzytelności w kwocie 37.000 z tytułu udzielonej powodowi przez S. W. pożyczki w wysokości 50.000 zł, którą to wierzytelność pozwana nabyła na mocy umowy przelewu wierzytelności z dnia 1 sierpnia 2012 rok z przysługującą powodowi wierzytelnością w wysokości 181.193 zł.

Dowód: oświadczenie o potrąceniu nieruchomości z dnia 14 stycznia 2016 roku wraz z potwierdzeniem nadania (k. 117 - 118).

Powodowie wnieśli w dniu 14 czerwca 2011 roku do Sądu Rejonowego Poznań Grunwald i Jeżyce w Poznaniu, IX Wydział Cywilny wniosek o zavezwanie pozwanej do próby ugodowej w sprawie zapłaty 250.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wymagalności poszczególnych roszczeń do dnia zapłaty z tytułu spłaty kredytu konsolidacyjnego pozwanej. Odpis wniosku został doręczony pozwanej w dniu 29 lipca 2011 r. W dniu 6 września 2011 r. odbyło się posiedzenie w sprawie. Do zawarcia ugody nie doszło.

Nadto pismem z dnia 14 stycznia 2016 r. powodowie wezwali pozwaną do zapłaty kwoty 144.193 zł w związku ze spłatą przez powodów kredytu konsolidacyjnego zawartego przez pozwaną z bankiem (...) SA, zaznaczając, że kwota uwzględnia wyżej opisane potrącenia wierzytelności. W odpowiedzi na to wezwanie pozwana odmówiła zapłaty.

Dowód: wniosek wraz z dowodem nadania (k. 119-122), wezwanie do zapłaty (k. 123 – 124), odpowiedź na wezwanie do zapłaty (k. 192 – 197), dokumenty w aktach sprawy IX Co 116/11 Sądu Rejonowego Poznań Grunwald i J. w P., a zwłaszcza wniosek wraz z kopertą z potwierdzeniem nadania, protokół rozprawy z dnia 6 września 2011 roku, zpo od pozwanej (k. 2-4, 10, 15)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o:

- częściowo zeznania świadka S. W.,
- w części zeznania powódki M. W. (1),
- w części zeznania powoda W. W. (1),
- w części zeznania pozwanej M. W. (2),
- dokumenty wyszczególnione powyżej.

Sąd dał wiarę powołanym wyżej dokumentom stanowiącym podstawę ustaleń faktycznych, gdyż nie były przez strony kwestionowane, jak również nie budziły wątpliwości sądu co do ich prawdziwości i autentyczności. Podkreślić przy tym należy, że zgodnie z art. 244 § 1 k.p.c. dokumenty urzędowe, sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Z kolei w świetle art. 245 k.p.c. dokument prywatny stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Należy nadmienić, że złożone w aktach niniejszej sprawy, jak i w aktach spraw zawnioskowanych przez strony jako dowód kserokopie dokumentów

zostały uznane za dowód na istnienie oryginałów dokumentów o takiej treści – w zakresie w jakim strony tego nie kwestionowały, a co do dokumentów zakwestionowanych do akt sprawy IX C 747/11 zostały złożone ich oryginały. Żadna ze stron nie prowadziła też skutecznego przeciwdowodu kwestionującego autentyczność i wiarygodność tych dokumentów. Sąd nie znalazł natomiast podstaw, do ich zakwestionowania z urzędu. Nie stanowiły natomiast podstawy ustaleń faktycznych zawnioskowane przez stronę pozwaną rozliczenia z akt IX C 747/11 (k. 195-205) i I C 1085/09 (213-218), gdyż nie stanowią one dokumentu, nie były podpisane, nie wiadomo przez kogo i w oparciu o jakie dane zostały sporządzone, czy faktycznie były to wydatki na obiekt w B., nie wskazują źródeł finansowania wskazanych w nich wydatków, a okoliczności te były w sprawie sporne. Również nie stanowiły podstawy ustaleń faktycznych zawnioskowane przez pozwaną jako dowód protokoły rozpraw w sprawach IX C 747/11 i I C 1085/09, a to wobec faktu, że osoby przesłuchiwane w tych sprawach w charakterze świadków lub stron mogły zostać przesłuchane również w niniejszej sprawie, co też miało miejsce w odniesieniu do stron i świadka S. W..

Jedynie częściowo wiarygodne były zeznania **świadka S. W.** – byłego męża pozwanej, a także zeznania **pozwanej**. Sąd nie dał wiary zeznaniom tych osób, że pozwana zaciągnęła kredyt konsolidacyjny z dnia 12 lipca 2004 roku na cele związane z profilem działalności spółki jawnej (...), W. Zagroda (...) i że faktycznie przekazała te środki na ten cel, że powodowie od początku spłacali sporny kredyt, że powodowie nie mieli zdolności kredytowej, że rozliczenie spółki obejmowało też rozliczenie spornego kredytu zaciągniętego przez pozwaną. Wobec braku innych wiarygodnych dowodów mogących potwierdzić te zeznania, nie mogły zostać w sprawie uznane za wiarygodne, a co za tym idzie za mające wystarczającą moc dowodową dla ustalenia faktów, z których pozwana wywodzi skutki prawne. Zeznania świadka i pozwanej w tym zakresie były ogólnikowe, mało konkretne, nie poparte żadnym materiałem dowodowym. W szczególności nie zostało wykazane, aby powodowie od początku spłacali sporny kredyt – z ustaleń wynika, że poza wskazanymi w ustaleniach faktycznych wpłatami ze strony powodów, pozostałe spłaty były dokonywane z rachunku pozwanej. Nie przedstawiono też żadnych dowodów mających świadczyć o tym, że była kiedykolwiek badana zdolność kredytowa powodów i że oceniono ją negatywnie. Twierdzenia świadka i pozwanej w tym zakresie są gołosłowne. Świadek i pozwana nie potrafili też wskazać, na jakie konkretne cele w ramach inwestycji zostały wydatkowane środki ze spornego kredytu. Nadmienić trzeba, że nawet świadek S. W. nie potrafił wskazać na co konkretnie były przeznaczone te środki, mimo że to on zajmował się faktycznie budową i jej rozliczeniem. Podkreślić trzeba, że wbrew twierdzeniom świadka i pozwanej, z pisma księgowego K. N. znajdującego się w aktach IX C 747/11 wynika, że wszelkie faktury były dostarczane mu przez S. W. i jemu zwracane. Świadek zeznał też, że ze sporządzonych przez współników protokołów wynikać powinno na co przeznaczono środki z kredytów i że dysponował niektórymi z nich, jednak pozwana ani świadek czy to w niniejszej sprawie, czy w sprawach IX C 747/11 czy I C 1085/09 nie złożyli takich protokołów. Nadto pozwana zeznała, że nie przypomina sobie, aby w tych protokołach było wskazane, skąd pochodzą środki na wydatki. Również złożone do akt IX C 747/11 dokumenty wskazujące na korespondencję pełnomocników stron przy rozliczaniu Spółki, w szczególności jak na k. 174 tych akt, nie potwierdzają, aby sporny kredyt był lub miał być objęty rozliczeniem stron w ramach umowy spółki. Wymieniony jest w nim jeden kredyt z dnia 11 lipca 2006 r. w banku (...), zaciągnięty przez Spółkę. Nie ma w dokumentach dotyczących negocjacji i wzajemnych rozliczeń w ogóle mowy o spornym kredycie, mimo że w czasie negocjacji i rozliczeń nie był on nadal w całości spłacony.

Sąd nie dał wiary zeznaniom powodów **W. W. (1)** i **M. W. (1)**, co do tego, że S. W. nie udzielił pożyczek Spółce i powodowi oraz co do tego, jaką kwotę przekazali na budowę ośrodka w czasie pobytu w Stanach Zjednoczonych, co do kosztów poniesionych przez powodów na budowę ośrodka i co do tego, kto miał finansować budowę ośrodka i w jakiej części. Podkreślenia wymaga, że powodowie, a także pozwana nie wykazali, aby poza zakupem 1/2 udziału w nieruchomości i poza kwotą 3.000 USD przelaną w czasie ich pobytu w USA przekazali inne środki na realizację inwestycji i aby poza kredytami i pożyczkami zaciągniętymi przez Spółkę były inne źródła finansowania inwestycji. Również niewiarygodne były zeznania powoda, że zarówno Spółka, jaki i on nie pobrała pożyczek od S. W.. Umowy pożyczek zostały złożone do akt IX C 747/11 czy I C 1085/09 i nie zostały skutecznie zakwestionowane przez powodów. Powód nielogicznie i niespójnie zeznawał odnośnie tych pożyczek. Z jednej strony przyznawał, że figuruje na umowach jego podpis, jednak z drugiej strony twierdził, że są sfalszowane. Dodatkowo powód przyznał, że kiedyś były podpisane umowy, zgodnie z którymi S. W. miał udzielić pożyczek Spółce, choć w innej formie i kwotach, by potem stwierdzić, że umowa nie była jednak podpisana. Nadto sam powód dokonał potrącenia należności wobec pozwanej z tytułu spłaty

spornego kredyty z wierzytelnością S. W. z tytułu udzielonej przez niego powodowi pożyczki, którą to pozwana nabyła w drodze cesji. W świetle powyższego zeznania powoda co do pożyczek są niewiarygodne, w przeciwieństwie do zeznań pozwanej i świadka w tej kwestii.

Zawnioskowany przez pozwaną świadek K. N. zmarł.

Sąd na rozprawie z dnia 7 marca 2016 roku oddalił wniosek strony pozwanej o zobowiązanie powodów do przedstawienia wyciągów bankowych z rachunków prowadzonych przez banki (...) dla firmy (...), W. Zagroda (...) Sp. j. za okres od 14 lutego 2004 r. do 30 września 2006 r. oraz o zobowiązanie powodów lub księgowego K. N. do przedstawienia całości dokumentacji księgowej spółki za ten okres wraz ze wszelkimi dokumentami źródłowymi, zawnioskowane na okoliczność źródeł finansowania działalności Spółki i inwestycji Zagroda (...), przeznaczenia i wykorzystania kredytów bankowych, rozliczenia się powodów z pozwaną. Po pierwsze należy zauważyć, że ww. wyciągi bankowe z banków (...) znajdują się w aktach IX C 747/11 (k. 437-521, 526-531). Nie wynika z nich jednak czy i na jakie prace zostały przeznaczone wypłacane środki, ani czy strony się rozliczyły. Z kolei z zeznań powoda i z pisma K. N. w aktach IX C 747/11 wynika, że dokumenty księgowe Spółki, w tym faktury za wskazany okres posiadał S. W., a powód ich nie posiada. K. N. wskazał też w ww. piśmie, że wśród posiadanych przez niego danych brak informacji o konkretnym przedmiocie zakupów dokumentowanych fakturami. Nadto, jak wynika z zeznań świadka S. W. i stron, z dokumentów tych nie wynikałaby okoliczność istotna dla sprawy, tj. czy i na jakie wydatki związane ze wspólną inwestycją zostały przeznaczone środki ze spornego kredytu.

Sąd oddalił także wniosek pozwanej o dowód z opinii biegłego rzeczoznawcy majątkowego na okoliczność wartości rynkowej obiektu Zagroda (...) wg stanu i cen z 24 marca 2007 r., a także z opinii biegłego z dziedziny ekonomii i księgowości na okoliczność wartości Spółki wg stanu i cen z 24 marca 2007 r. z uwagi na fakt, że nie zmierzały one do wyjaśnienia istotnych okoliczności sprawy – a więc czy i na jakie prace zostały przeznaczone środki ze spornego kredytu, a zatem były bezprzedmiotowe. Nadto wartość Spółki czy wartość rynkowa obiektu nie są równoznaczne z kosztami wydatkowanymi na inwestycję.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Na wstępie należy zauważyć, że powód w przeciwieństwie do podstawy faktycznej nie musi wskazywać podstawy prawnej swojego roszczenia, gdyż jej ustalenie ostatecznie należy do Sądu. Tym samym Sąd może uwzględnić roszczenie w oparciu o inną podstawę prawną niż wskazana przez powoda, w ramach wskazanej podstawy faktycznej roszczenia.

Zasadniczym przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było to, czy kredyt zaciągnięty przez pozwaną, był przeznaczony i wykorzystany za zgodą powodów na cele związane z inwestycją stron postępowania.

Jak wynika z poczynionych ustaleń, pozwana zaciągnęła kredyt konsolidacyjny z dnia 12 lipca 2004 r. we własnym imieniu, zabezpieczając spłatę kredytu poprzez ustanowienie hipotek na dwóch nieruchomościach powodów, a także to, że powodowie spłacili kredyt w części obejmującej wpłaty potwierdzone dowodami załączonymi do akt sprawy i akt IX C 747/11, tj. potwierdzeniami dokonania dyspozycji k. 73 – 79 w aktach niniejszej sprawy oraz potwierdzeniem dokonania dyspozycji k. 51 w aktach sprawy IX C 747/11. Wynika z nich, że powodowie dokonali spłaty kredytu konsolidacyjnego zaciągniętego przez M. W. (2) co do wymagalnych rat w kwotach:

- 400 zł w dniu 15.11.2006 r.,
- 500 zł w dniu 15.12.2006 r.,
- 450 zł w dniu 12.03.2007 r.,
- 450 zł w dniu 16.04.2007 r.,
- 450 zł w dniu 15.10.2007 r.,

- 420 zł w dniu 7.12.2007 r.,
- 500 zł w dniu 29.01.2007 r.,
- 750 zł w dniu 28.01.2008 r.,

co daje łącznie 3.920 zł. Brak jest natomiast – jak słusznie zarzuciła pozwana – dowodu wpłaty na brakującą kwotę 530 zł. Przy tym w pozwie w niniejszej sprawie powodowie nie wskazują tej wpłaty. Wpłata ta nie została zatem uwzględniona.

Ponadto powodowie dokonali spłat części niewymagalnej kredytu w dniach:

- 13 kwietnia 2006 roku w wysokości 150.000 zł,
- 21 stycznia 2008 roku w wysokości 35.810 zł.

Powodowie nie kwestionowali ważności umowy kredytu konsolidacyjnego z dnia 12 lipca 2004 r., ani ważności oświadczenia pozwanej o ustanowieniu na ich nieruchomościach hipotek w celu zabezpieczenia jego spłaty, co dodatkowo potwierdzają powyższe spłaty dokonane przez powodów. Gdyby powodowie uważali, że pozwana przekroczyła przy ustanawianiu hipotek zakres udzielonego jej pełnomocnictwa, niewątpliwie nie dokonaliby powyższych spłat, a dążyliby do unieważnienia hipotek w oparciu o art. 103 w zw. z art. 104 k.c., czego jednak nie uczynili. Przy tym zgodnie z art. 247 k.p.c. dowód ze świadków lub z przesłuchania stron przeciwko osnowie lub ponad osnowę dokumentu obejmującego czynność prawną może być dopuszczony między uczestnikami tej czynności tylko w wypadkach, gdy nie doprowadzi do obejścia przepisów o formie zastrzeżonej pod rygorem nieważności i gdy ze względu na szczególne okoliczności sprawy Sąd uzna to za konieczne. W okolicznościach niniejszej sprawy z uwagi na opisane wyżej niekwestionowanie ważności czynności przez powodów nie istniały takie szczególne okoliczności, a nadto czynienie ustaleń w tym zakresie zmierzałoby do uzupełnienia treści pełnomocnictwa sporządzonego w formie aktu notarialnego.

W związku z przedstawionymi okolicznościami, to na pozwanej, zgodnie z art. 6 k.c., ciążył obowiązek wykazania okoliczności, na które się powoływała w toku procesu, tj. że środki z kredytu w rzeczywistości były wykorzystane na realizację wspólnej inwestycji w ramach udziału powodów, a zatem jak twierdziła, powodowie spłacając kredyt faktycznie spłacili swój dług. Pozwana okoliczności tych jednak nie wykazała. Pozwana nie przedstawiła żadnych wiarygodnych dowodów na to, że środki z kredytu przeznaczyła na kontynuowanie wspólnej inwestycji stron postępowania i świadka S. W.. Jak wskazano powyżej zeznania pozwanej i świadka S. W. były w tym zakresie niewiarygodne, a wnioski dowodowe pozwanej w zakresie wyciągów bankowych z rachunków Spółki z banków (...), dokumentów księgowych Spółki, z opinii biegłego rzeczoznawcy majątkowego na okoliczność wartości rynkowej obiektu Zagroda (...) wg stanu i cen z 24 marca 2007 r., a także z opinii biegłego z dziedziny ekonomii i księgowości na okoliczność wartości Spółki wg stanu i cen z 24 marca 2007 r. nie zmierzały do wyjaśnienia istotnych okoliczności sprawy – a więc czy i na jakie prace zostały przeznaczone środki ze spornego kredytu, a zatem były bezprzedmiotowe. Nadto wartość Spółki czy wartość rynkowa obiektu nie są równoznaczne z kosztami wydatkowanymi na inwestycję. Nadmienić należy, że Spółka korzystała ze środków z kredytów bankowych zaciągniętych przez Spółkę (na 400.000 zł z Banku (...) SA z dnia 27 kwietnia 2004 roku, następnie na 455.885,55 zł z Bankiem (...) z przeznaczeniem na spłatę kredytów inwestycyjnych zawartych z (...) Bank (...) S.A. w dniu 5 kwietnia 2006 roku i z (...) S.A. w dniu 27 kwietnia 2004 roku) i z pożyczek udzielonych Spółce przez S. W. (na kwotę 243.576 zł i na kwotę 101.607 zł), środków od powoda w kwocie 3.000 USD.

Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy pozostawał fakt, że powodowie oraz pozwana i S. W. dokonali rozliczenia Spółki jawnej. Oświadczenie o rozliczeniu stron w związku ze Spółką nie może mieć wpływu na rozstrzygnięcie, skoro powodowie twierdzili w toku całego procesu, jak i w sprawie IX C 747/11 i I C 1085/09, że przedmiotowy kredyt konsolidacyjny zaciągnięty przez pozwaną nie miał związku ze Spółką i jej działalnością, a zabezpieczeniem jego spłaty nie była nawet nieruchomość w B., na której realizowano wspólną inwestycję. Znamionym jest również, że

dokumenty wskazujące na korespondencję pełnomocników stron przy rozliczaniu Spółki, w szczególności jak na k. 174 akt IX C 747/11 nie potwierdzają, aby sporny kredyt był lub miał być objęty rozliczeniem stron w ramach umowy spółki. Wymieniony jest w nim jedynie kredyt z dnia 11 lipca 2006 r. w banku (...), zaciągnięty przez Spółkę. Nie ma w dokumentach dotyczących negocjacji i wzajemnych rozliczeń w ogóle mowy o kredycie konsolidacyjnym zaciągniętym przez pozwaną, mimo że w czasie negocjacji i rozliczeń nie był on nadal w całości spłacony.

Podsumowując tę część rozważań stwierdzić zatem trzeba, że pozwana nie wykazała swoich twierdzeń, że środki z zaciągniętego przez nią kredytu w rzeczywistości były wykorzystane na realizację wspólnej inwestycji w ramach udziału powodów, a zatem że powodowie spłacili swój dług, ani nie wykazała, aby powodowie i pozwana rozliczyli się już ze spłaty tego kredytu, w tym przy rozliczaniu Spółki.

Roszczenie powodów co do spłaty przez nich rat kredytu w łącznej kwocie 4.450 zł było jednak bezzasadne. Po pierwsze powodowie wykazali, że spłacili wymagalne raty kredytu w kwocie 3.920 zł, a nie 4.450 zł – o czym była już mowa powyżej. Nadto jak wynika z zestawienia wydruku z rachunku kredytowego znajdujący się na k. 370 – 374 akt sprawy IX C 747/11 Sądu Rejonowego Grunwald i J. w P. i dokonanych przez powodów wpłat na kwoty: 400 zł w dniu 15.11.2006 r., 500 zł w dniu 15.12.2006 r., 450 zł w dniu 12.03.2007 r., 450 zł w dniu 16.04.2007 r., 450 zł w dniu 15.10.2007 r., 420 zł w dniu 7.12.2007 r., 500 zł w dniu 29.01.2007 r., 750 zł w dniu 28.01.2008 r., wpłaty te dotyczyły zapłaty rat już wymagalnych (o czym świadczy chociażby naliczenie odsetek karnych). W tej sytuacji między powodami jako odpowiedzialnymi rzeczowo za spłatę kredytu, a to z tytułu ustanowionego zabezpieczenia w postaci hipoteki na nieruchomościach powodów, a pozwaną zastosowanie ma art. 518 § 1 pkt 1 k.c. zgodnie, z którym osoba trzecia, która spłaca wierzyciela, nabywa spłaconą wierzycielowi do wysokości dokonanej zapłaty, jeżeli płaci cudzy dług, za który jest odpowiedzialna osobiście albo pewnymi przedmiotami majątkowymi. Przyjmuje się bowiem, że wstąpienie osoby trzeciej w prawa zaspokojonego wierzyciela na skutek spłacenia wierzyciela (art. 518§1 pkt 1 k.p.c.) następuje w zakresie, w jakim osoba trzecia spłaciła dług, który w stosunku podstawowym był wymagalny (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2005 r. II CK 576/04, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2010 r., V CSK 454/09). Przepis ten reguluje tzw. podstawienie, co oznacza, że w stosunku zobowiązaniowym osoba trzecia, która spłaciła wierzyciela, zajmuje jego miejsce, a więc wstępuje w prawa zaspokojonego wierzyciela. Jednocześnie wierzycielność nie wygasa, lecz istnieje nadal ze zmienionym podmiotem po stronie wierzyciela. Zmienia się tylko osoba wierzyciela, natomiast wierzycielność nadal jest taka sama, jaka przysługiwała dotychczasowemu wierzycielowi, w tym osobie trzeciej, jak i dłużnikowi przysługują te same zarzuty co wierzycielowi (zob. K. Zagrobelny (w:) Kodeks..., s. 935; B. Łubkowski (w:) Kodeks..., s. 1229; Z. Radwański, A. Olejniczak, Zobowiązania..., s. 370, W. Czachórski, Zobowiązania, 2007, s. 402). W związku z tym sytuacja prawna dłużnika nie powinna ulec pogorszeniu na skutek wstąpienia osoby trzeciej w prawa zaspokojonego wierzyciela. Roszczenie nabyte przez osobę trzecią w wyniku wstąpienia w prawa zaspokojonego wierzyciela zachowuje swoje dotychczasowe właściwości, tj. takie jakie miało, gdy przysługiwało zaspokojonemu wierzycielowi. Dotyczy to także przedawnienia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2010 r., I CSK 166/09).

W związku z tym, termin przedawnienia roszczenia powodów o zapłatę przez pozwaną na ich rzecz spłaconych przez powodów wymagalnych rat kredytu wynosi 3 lata (art. 118 k.c.). Kredytu udzielał bowiem bank jako podmiot prowadzący działalność gospodarczą. Roszczenie powodów o zapłatę kwoty 3.920 zł uległo zatem przedawnieniu. Ostatnia z rat, o których tu mowa, została zapłacona przez powodów w dniu 28 stycznia 2008 roku. W chwili spłaty była to już rata wymagalna. Zatem termin przedawnienia minął co do niej najpóźniej w dniu 28 stycznia 2011 roku, a w stosunku do wymagalnych rat płatnych wcześniej przed tym dniem. Bieg terminu przedawnienia nie został przerwany przez żadną czynność. Zawezwanie do próby ugodowej zostało skierowane bowiem przez powodów na drogę sądową dopiero w dniu 14 czerwca 2011 roku, a zatem już po upływie terminu przedawnienia. Tym samym powództwo co do kwoty 3.920 zł podlegało oddaleniu.

Odnośnie dokonanej przez powodów w dniu 13 kwietnia 2006 r. spłaty kredytu pozwanej w bezspornej kwocie 150.000 zł należy zauważyć, że powodowie dokonali w tym zakresie wcześniejszej spłaty części niewymagalnego wówczas kredytu, którego spłata całkowita była przewidziana w ratach do 2024 roku. Odpowiedni wniosek w tym zakresie, zgodnie z §9 umowy kredytu, w dniu 13 marca 2006 roku złożyła pozwana (vide k. 22 akt sprawy IX C 747/11

Sądu Rejonowego Poznań Grunwald i Jeżyce w Poznaniu i k. 29 akt niniejszej sprawy). W związku ze wcześniejszą spłatą części kredytu, już po dokonanej spłacie, do umowy sporządzono aneks numer (...) przewidujący zmianę zobowiązania i wysokości rat. Podkreślić trzeba, że pozwana nie negocjowała w toku procesu, aby spłata ta dotyczyła niewymagalnej części kredytu i aby wyraziła zgodę na tę wcześniejszą spłatę, a także aby w związku z nią doszło do zmiany umowy kredytu w drodze wskazanego wyżej aneksu.

W związku z tym, że omawiana wpłata powodów dotyczyła niewymagalnej części kredytu – gdyż taki charakter miał on w chwili spełnienia przez powodów świadczenia - nie może mieć zastosowania art. 518 § 1 pkt 1 k.c. Wstąpienie osoby trzeciej w prawa zaspokojonego wierzyciela na skutek spłacenia wierzyciela następuje tylko w zakresie, w jakim osoba trzecia spłaciła dług, który w stosunku podstawowym (wierzyciel – dłużnik) był wymagalny (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2005 r. II CK 576/04, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2010 r., V CSK 454/09). Artykuł 518 § 1 pkt 1 k.c. wiąże nabycie przez subrogowanego spłaconej wierzytelności, a zatem wstąpienie przez niego w prawa zaspokojonego wierzyciela, ze spłaceniem długu cudzego, który to dług powstał i istnieje, ale dłużnik go nie zaspokoił. Spłacając dług osoba trzecia wstępuje zatem w prawa zaspokojonego wierzyciela tylko w zakresie, w jakim spłaciła dług, który w stosunku podstawowym był wymagalny. Należy zauważyć, że gdyby spłacenie wierzyciela, powodujące wstąpienie osoby trzeciej w prawa zaspokojonego wierzyciela obejmowało dług, który w stosunku podstawowym był niewymagalny, to sytuacja dłużnika uległaby pogorszeniu, jego niewymagalny dług względem wierzyciela przekształciłby się w wymagalny dług względem poręczyciela (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2005 r. II CK 576/04, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2010 r., V CSK 454/09). Zastosowanie mogą znaleźć jednak, przy spełnieniu przesłanek przepisy art. 405 i następne k.c. tj. przepisy dotyczące bezpodstawnego wzbogacenia. W innym razie w sytuacji jak w niniejszej sprawie powodowie pozbawieni byłiby możliwości dochodzenia zwrotu spełnionego za pozwaną świadczenia. Nie mogliby bowiem dochodzić od pozwanej jego zwrotu na podstawie art. 518§1 pkt 1 k.c., gdyż nie tylko spełnili część niewymagalną zobowiązania, lecz nadto w wyniku zwartego na skutek tej spłaty przez pozwaną z Bankiem aneksu do umowy, zmianie uległa wysokość zobowiązania i harmonogram, w tym wysokość rat, które nie obejmowały już spłaconej części, a tym samym nie ustalały ich wymagalności. Powodowie nie mogą tu zatem „wstąpić” w miejsce wierzyciela w stosunku prawnym łączącym dotychczasowego wierzyciela z powódką, gdyż uległ on zmianie.

Pozwana z uwagi na spłatę tej części długu przez powodów została zatem zwolniona z niewymagalnego zobowiązania wobec wierzyciela - Banku udzielającego kredytu, a zatem w części, w której Bank nie mógł jeszcze – w chwili dokonania przez powodów tej spłaty - domagać się od pozwanej, ani od powodów jako dłużników rzeczowych, wykonania zobowiązania. Jednocześnie zmianie uległa wysokość zobowiązania i harmonogram spłat, w tym wysokość rat. Pozwana stała się w tej sytuacji bezpodstawnie wzbogacona kosztem powodów. Pozwana wyraziła zgodę na tę wcześniejszą spłatę części kredytu, co więcej sama złożyła w tym zakresie odpowiedni wniosek w dniu 13 marca 2006 roku. Doszło w wyniku tej spłaty dokonanej za zgodą pozwanej do zmiany umowy kredytu poprzez obniżenie należności Banku i rozłożenie jej na niższe raty kredytowo-odsetkowe do 2024 roku. Tym samym do stosunku między powodami a pozwaną ma w tym zakresie zastosowanie art. 405 i nast. k.c. Przesłanki wymienione w art. 405 k.c. zostały spełnione, tj. uzyskana przez wzbogaconego korzyść ma charakter majątkowy, wzbogacenie i zubożenie były wynikiem tego samego zdarzenia, które powoduje przejście korzyści z majątku jednej osoby do majątku drugiej, wzbogacenie nastąpiło kosztem zubożonego i nastąpiło bez podstawy prawnej. W konsekwencji wcześniejszej spłaty kredytu, z majątku powodów ubyła kwota 150.000 zł, co do której świadczenia nie byli wówczas zobowiązani wobec Banku z uwagi na niewymagalność tej kwoty. Doszło też niewątpliwie do wzbogacenia pozwanej, gdyż zmniejszeniu uległo jej zobowiązanie wobec Banku, co znalazło odzwierciedlenie w aneksie do umowy kredytowej, a nadto istnieje związek przyczynowy między opisanym wyżej zubożeniem powodów, a wzbogaceniem pozwanej. W relacjach między powodami a pozwaną to wzbogacenie pozwanej pozbawione było podstawy prawnej, gdyż powodowie nie byli zobowiązani wobec niej do spłaty jej niewymagalnego zobowiązania. Z uwagi na zmianę umowy kredytowej nie mogliby też w przyszłości domagać się zwrotu spełnionego świadczenia na podstawie art. 518 k.c.

Zaznaczyć trzeba, że zgodnie z art. 409 k.c. nie ma obowiązku zwrotu uzyskanych korzyści, gdy ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, iż nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją

powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu. Pozwana nie wykazała jednak, aby zużyła lub utraciła korzyść uzyskaną w taki sposób, iż nie jest już wzbogacony. Jego twierdzenia o wydatkowaniu kwoty uzyskanej z kredytu na wspólną inwestycję stron nie zostały wykazane, o czym była mowa we wcześniejszej części uzasadnienia.

Termin przedawnienia roszczenia powodów opartego na przepisach o bezpodstawnym wzbogaceniu wynosi zgodnie z art. 118 k.c., jako nie związanego z działalnością gospodarczą lat 10 i nie upłynął do daty wniesienia pozwu, tj. do dnia 18 stycznia 2016 roku, skoro wzbogacenie pozwanej na skutek częściowej spłaty przez powodów kredytu w zakresie 150.000 zł nastąpiło w kwietniu 2006 roku. Jak już powyżej wskazywano termin biegu przedawnienia został też przerwany przez zawezwanie do próby ugodowej w dniu 14 czerwca 2011 roku i od tej daty biegł na nowo.

Odnosnie do dokonanej przez powodów w dniu 25 stycznia 2008 roku spłaty pozostałej części kredytu pozwanej w kwocie 35.810 zł wskazać trzeba, że również ona dotyczyła niewymagalnej części kredytu. Sytuacja jednak kształtuje się tutaj odmiennie niż w przypadku spłaty 150.000 zł, omówionej powyżej. Dokonując spłaty pozostałej kwoty 35.810 zł powodowie zaspokoiли roszczenie Banku wobec pozwanej. Ta pozostała część kredytu płatna byłaby w ratach zgodnie ze zmienioną umową kredytową do 2024 roku i gdyby nie spłata powodów, pozwana zobowiązana byłaby spłacać raty kredytu wg harmonogramu. W wyniku tej spłaty nie doszło jednak do zmiany umowy kredytowej między pozwaną a Bankiem. Powodowie mogą tu zatem „wstąpić” w miejsce wierzyciela w stosunku prawnym łączącym dotychczasowego wierzyciela z pozwaną, gdyż nie uległ on zmianie. Co prawda spłata dokonana w dniu 25 stycznia 2008 r. obejmująca wówczas niewymagalne raty kredytu nie spowodowała w chwili jej spłaty wstąpienia powodów w prawa zaspokojonego wierzyciela w tej części wierzytelności. Ten skutek wywierać ona będzie dopiero w chwili wymagalności długu wierzyciela względem dłużnika, a zatem od wymagalności zapłaty obejmującej zwrot poszczególnych rat kredytu zgodnie z umową kredytową zmienioną aneksem nr (...). Przy tym sytuacja prawna dłużnika nie powinna ulec pogorszeniu na skutek zaspokojenia przez powodów dotychczasowego wierzyciela. Powodowie mogą zatem domagać się od pozwanej spłaty spełnionego w tej części świadczenia zgodnie z harmonogramem spłat kredytu, który pozwoliłby na ocenę, które z rat, w jakich terminach i w jakiej kwocie byłyby płatne po 25 stycznia 2008 roku do 2024 roku. Powodowie nie wykazali jednak, jakie raty (w jakiej wysokości) byłyby wymagalne do dnia zamknięcia rozprawy, a tylko w tym zakresie mogliby domagać się od pozwanej zwrotu dokonanej przez nich w dniu 25 stycznia 2008 r. spłaty wierzytelności Banku.

Podsumowując, żądanie powodów okazało się zasadne w zakresie kwoty 150.000 zł. Kwotę tę, co było bezsporne, należało pomniejszyć, zgodnie z żądaniem pozwu o dokonaną przez powodów kompensatę wzajemnych roszczeń swoich oraz pozwanej co do kwoty 37.000 zł z tytułu niespłaconej pożyczki udzielonej W. W. (1), które to roszczenie pozwana nabyła w drodze cesji oraz kwotę kosztów postępowania 1.817 zł jakie powodowie winni zwrócić pozwanej na skutek wyniku postępowania toczącego się przed Sądem Rejonowym Poznań Grunwald i Jeżyce w Poznaniu o sygn. akt IX C 747/11 w I i II instancji (oświadczenia o potrąceniu z dnia 14 stycznia 2015 roku wraz z dowodem doręczenia k. 115 – 116 i oświadczenie o potrąceniu wierzytelności z dnia 14 stycznia 2016 roku wraz z dowodem nadania k. 117 – 118), a także o osądzoną już prawomocnie w ww. sprawie kwotę 10.000 zł.

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji wyroku. Sąd na podstawie art. 347 k.p.c. uchylił wyrok zaoczny z dnia 7 czerwca 2016 roku (pkt 1 wyroku) i zasądził od pozwanej na rzecz powodów kwotę 101.183 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 6 września 2011 roku (pkt 2 wyroku), a w pozostałym zakresie powództwo oddalił (pkt 3 wyroku).

O należnych powodom odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. Zgodnie z tym przepisem jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Pozwana została zawezwana do próby ugodowej, która została złożona do właściwego sądu rejonowego w dniu 17 czerwca 2011 roku. Wniosek doręczony pozwanej w dniu 29 lipca 2011 r. stanowił wezwanie do zapłaty, zgodnie z art. 455 k.c. Tym samym zasadnie powodowie mogą domagać się odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia do dnia 6 września 2011 r.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c.

Powodowie przegrali sprawę w 28%. Z tego tytuły pozwaną obciążono kosztami postępowania w 72%, a powodów w 28%. Na koszty poniesione przez powodów złożyły się: opłata od pozwu w kwocie 7.072 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa 17 zł, a także 7.200 zł wynagrodzenia pełnomocnika powoda na podstawie § 2 pkt 6) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (w brzmieniu z daty złożenia pozwu) – razem 14.289 zł. Na koszty podniesione przez pozwaną złożyła się opłata od sprzeciwu w kwocie 3.536 zł i 7.200 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika ustalonego na podstawie § 2 pkt 6) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (w brzmieniu z daty złożenia pozwu) – razem 10.736 zł. Pozwana nie złożyła dowodu uiszczenia opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Łączne koszty poniesione przez strony to kwota 25.025 zł. Pozwana powinna ponieść 18.018 zł (72 % z 25.025 zł), a powodowie 7.007 zł (28% z 25.025 zł), co oznacza, że pozwana powinna zwrócić powodom kwotę 7.282 zł.

W tym miejscu zaznaczyć należy, że Sąd Apelacyjny w Poznaniu w postanowieniu z dnia 28 listopada 2016 roku nie pozostawił Sądowi I instancji rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zażaleniowego, a zatem nie podlegały one rozliczeniu między stronami.

SSO Agnieszka Śliwa